

Вон. проф. д-р Катерина Видова
 Меѓународен Славјански Универзитет
 Република Северна Македонија

ФРАЗЕМИ И СТИЛСКИ ФИГУРИ ВО ДЕЛОТО МАНЧЕВСКИ: ПЕТ ЕСЕИ

АПСТРАКТ: Целта на овој труд е да ги претстави фраземите и стилските фигури во делото Манчевски: Пет есеи на сценаристот и режисерот Милчо Манчевски, кој со ова дело на публиката и се обраќа како есеист. Светот на филмот, а со тоа и јазикот во филмот е особено креативен, богат со јазични изрази, и оттаму есеите напишани оригинално на англиски јазик изобилуваат со фраземи и стилски фигури, како што се споредба, метафора и хипербола. Во трудот се анализирани начинот на превод на фраземите и стилските фигури од англиски на македонски јазик. Согледуваме дека некои од фраземите се преведени со соодветна фразама во македонскиот јазик, додека некои се директно или описно преведени. Што се однесува на стилските фигури споредба, метафора и хипербола забележуваме дека тие се соодветно преведени во македонскиот јазик.

КЛУЧНИ ЗБОРОВИ: филм, есеј, фразама, стилска фигура, превод

IDIOMATIC EXPRESSIONS AND FIGURES OF SPEECH IN THE WORK MANCHEVSKI: FIVE ESSAYS

ABSTRACT: The aim of this paper is to present the idiomatic expressions and figures of speech in the work Manchevski: Five Essays by the screenwriter and director Milcho Manchevski, which with this work addresses the audience as an essayist. The world of the film and the language used in the films are particularly creative and abundant with idiomatic expressions. Hence, the essays written in English are rich with idioms and figures of speech, such as similes, metaphors and hyperbole. The paper analyses the translation of the idioms and figures of speech from English into Macedonian. We notice that some of the idioms are translated with an appropriate idiom, while some are directly or descriptively translated into Macedonian. Regarding the figures of speech, they are adequately translated into Macedonian.

KEY WORDS: film, essay, idiom, figure of speech, translation

ВОВЕД

Јазикот во филмот како посебен жанр на визуелната уметност изобилува со експресивна лексика, фразеолошки изрази и многу стилски фигури. Македонскиот режисер, сценарист, писател и фотограф Милчо Манчевски, познат по неговите филмови „Пред дождот“, „Прашина“, „Мајки“, „Сенки“, „Врба“, „Кајмак“ и др. како македонски и светски сценарист и режисер, амбасадор на македонската култура низ светот, со книгата Манчевски: Пет есеи ѝ се претставува на јавноста како есеист. Според ТРМЈ (2003: 606) есејот е дефиниран како „преоден литературен жанр, кратка расправа за некое прашање од литературата, културата, филозофијата итн. во кој на научната обработка ѝ се придружуваат белетристички стилски средства. Книгата „Пет есеи“ ја сочинуваат пет есеи оригинално напишани на англиски

јазик и преведени на македонски јазик во кои авторот пишува за светската филмографија, споменувајќи ги култните имиња на режисери и сценаристи и насловите на филмовите, насловите на нивните најзначајни дела кои оставаат траен белег во филмската уметност на глобално ниво. Патем, Манчевски пишува и за своите филмови „Пред дождот“, „Прашина“, „Мајки“ и „Сенки“ зборувајќи за мотивот на создавањето на приказната во нив, патот и предизвиците од идејата до реализирањето на сценариото, снимањето на овие филмови и одекот на реакциите за филмовите од страна на филмските критичари и на публиката. Јазикот на кој се напишани есеите е мошне интересен, богат со експресивна лексика, фраземи, метафори, споредби. Преводот на есеите од англиски јазик на македонски поттикнува и јазични истражувања со употреба на компаративниот метод, со тоа што во овој труд се разгледуваат фраземите, фразите и стилските фигури, како што се споредба, метафора и хипербола.

СОГЛЕДУВАЊА ЗА ФРАЗЕМИТЕ, СТИЛСКИТЕ ФИГУРИ И ПРЕВОДОТ

Ставот на Михајловски (2019: 55) е дека „регистарот на зборови е исклучително важен за правилно исполнување на задачата на секој преведувач.“ При составувањето на преводот потребно е да се изберат зборови што ги користел авторот при составувањето на оригиналот и тие да се применат во преводот. Споменавме дека есејот е дефиниран како преоден литературен жанр, кратка расправа за некое прашање од литературата, културата или филозофијата, во случајот со делото Манчевски: Пет есеи кое ги обединува сите три низ призмата на филмската уметност. Фраземата претставува основна единица на фразеологијата. Според Груевска-Маџоска таа претставува „стврднат состав со свое лексичко значење.“ Таа е семантички и функционално еднаква со зборот, бидејќи функционира како збор во различни синтаксички позиции со сопствено номинативно значење. Минова-Ѓуркова (2003: 93) стилските фигури, односно фигури на значењето или тропи ги определува „како изрази односно конструкции базирани на преобразба на зборовите, односно како функционални модификации во јазикот.“ Бојковска и група на автори (2008: 350) стилските фигури ги дефинираат како јазични средства со кои се остварува сликовито изразување. Минова-Ѓуркова (2003: 94) споредбата ја дефинира како конфронтирање на два или на повеќе предмети или појави со цел да се објасни едниот / едната од нив со помош на средствата на другиот/другата. Хиперболата како стилска фигура се употребува место вистинскиот израз, се употребува експресивен израз, што го засилува, го зголемува впечатокот. Метафората како стилска фигура претставува каква било употреба на зборовите надвор од нивното основно значење. Дикро и Тодоров (1994: 203), кога зборуваат за фигуративноста, споменуваат дека „фигурата не е ништо друго туку способноста на јазикот да допушти да се забележува самиот себеси“. На извесен начин секој израз има виртуелна фигуративност.

Арсова-Николиќ (1999: 128) истакнува дека еден од основните проблеми при пренесувањето на фактите во јазичните пораки од изворниот јазик во јазикот-цел е постигнувањето на преводната адекватност, односно преводната еквиваленција. Таа се постигнува со премостувањето на разликите во јазичните системи и разликите во културите кои преку нив се изразуваат.

АНАЛИЗА И ДИСКУСИЈА

Предмет на анализа во овој труд се корпус на реченици ексцерпирани од Мачевски: Пет есеи, преведени од англиски на македонски јазик во кои ги разгледуваме фраземите и стилските фигури споредба, метафора и хипербола.

Корпусот на реченици е ексцерпиран од следните текстови: од предговорот *Three in One: The Screenwriter and Director as Essayist* – Ivan Djeparoski / Три во едно: сценаристот и режисерот како есеист – Иван Џепароски и од петте есеи:

1. Art, Violence + Society: A New Notes (Tone and Fiction: Art and Ritual) / Уметност, насилство + општество: Неколку белешки (тон и функција: уметност и ритуал)
2. Why I Like Writing And Hate Directing: Confessions of a Recovering Writer-Director / Зошто сакам да пишувам и мразам да режирам: Исповед на еден сценарист-режисер што се лечи
3. Based on a True Story: Truth and Fiction, Art and Faith / Засновано на вистински настан: Вистина и приказка, уметност и верба
4. Towards Total Art: Negations as Movement / Кон тоталната уметност: Негацијата како движење
5. Great Expectations: When a Film is "Not Macedonian Enough" / Големи очекувања: Кога некој филм „не е доволно македонски“

Прво ги претставуваме примерите со фраземи кои се преведени со соодветни фраземи во македонскиот јазик. Значењето на фраземите во англискиот јазик се разгледуваат во монолингвалните речници Cambridge Online Dictionary и Merriam Webster Online Dictionary, додека македонските еквиваленти се проверуваат во Толковниот речник на македонскиот јазик од група автори (2003-2015) и Толковниот речник на современиот македонски јазик на Зозе Мургоски (2005-2025).

1. in fact, only a handful examples spring to mind, all hailing from the European cinematic tradition, such as the essays of Luis Buñuel, alongside his autobiography (*Mi último suspiro*, 1982 [*My Last Sigh*, 1983])... (Manchevski, 2023: 8)

На ум ми доаѓаат само неколку и тоа од европската кинематографија: есеите на Луис Буњуел како и неговата автобиографија (*Mi último suspiro*, 1982 [*My Last Sigh*, 1983])...(Манчевски, 2023: 8)

Фраземата 'spring to mind' е преведена соодветно на македонски со фраземата „на ум ми доаѓаат“ како варијанта на фраземата „му падне на ум“ со значење 'се сети; му текна' (Мургоски, 2005-2025).

2. Putting aside will and intellect, we make way for it in our imagination. The sequence of pictures plays directly on our feelings." (Manchevski, 2023: 14)

Ги тргаме настрана волјата и интелектот, правиме пат за неа во нашата имагинација. Редоследот на слики директно влијае врз нашите чувства. (Манчевски, 2023: 14)

Фраземата 'make way for it' соодветно е преведена со фраземата „му прави пат“ со значење 'дава (некому) предност да помине' (Мургоски, 2005-2025).

3. They were confused by many conventions of the form that we take for granted: editing — changes in shot size, time compression, parallel action... (Manchevski, 2023: 16)

Биле збунети од многу конвенции на формата кои ние ги земаме здраво за готово: монтажа – промени во ширината на плановите, компресија на времето, паралелна акција... (Манчевски, 2023: 17)

Идиоматската фраза 'take for granted' е преведена со соодветна фразема „зема здраво за готово“ со значење 'прифаќа нешто за вистинито без да провери' (Мургоски, 2005-2025).

(4) If the tone is what's between the lines, what kind of tone does the social art critic like in his/her work of art? (Manchevski, 2023: 22)

Ако тонот е она што е меѓу редови, тогаш каков тон му се допаѓа на социјалниот уметнички критичар во едно уметничко дело? (Манчевски, 2023: 23)

Фраземата 'between the lines' е скратена од оригиналната фразема 'read between the line', има идентична фразема во македонскиот јазик „чита меѓу редови“ со значење 'ја сфаќа, ја разбира намерата што е кажана директно' (ТРМЈ, 2011: 183).

4. I do, however, want to share a few thoughts and personal experiences which might shed a bit of light on how I go about making films. (Manchevski, 2023: 27)
5. ...ама сакам да сподела некои размислувања и лични искуства, кои можат да фрлат малку светло врз тоа како правам филмови. (Манчевски, 2023: 27)

Фраземата 'shed light on sth' е преведена со идентична фразема „фрли нова светлина“, со значење 'даде ново толкување, објаснување' (ТРМЈ, 2011: 311).

6. I try to enjoy the great sense of freedom that comes with creating from scratch. (Manchevski, 2023: 30)

Се обидувам да го уживам тоа супер чувство на слобода што доаѓа кога создаваш од нула (Манчевски, 2023: 32)

Фраземата 'from scratch' е преведена со фраземата „од нула“ со еднакво значење '(почне) од нула – од почеток, особено не користејќи или не потпирајќи се на претходни средства или работа; со ништо, од ништо' (Мургоски, 2005-2025).

7. The overall structure is there, and I stick to its common sense diligently, but on the ground — where it matters — I follow my nose, fancying myself a prairie hunter. (Manchevski, 2023: 30)

Генералната структура е тука, и јас верно се држам до нејзината логика, ама на терен – на најважното место – си го следам инстинктот и си се сметам за прериски ловец. (Манчевски, 2023: 33)

Фраземата 'on the ground' со значење 'пред општата јавност' е преведена со фраземата „на терен“ со слично значење 'надвор од канцеларија, лабораторија или студио; во место каде стварната, практичната работа се одвива' (Мургоски, 2005-2025).

8. The book was lean and mean, to the point, and verb-driven. (Manchevski, 35)

Книгата беше кратка и јасна, во центар, и саде глаголи. (Манчевски, 2023: 38)
Фраземите 'lean and mean' и 'to the point' соодветно се преведени на македонски со фразите „кратко и јасно“ и „во центар“.

9. "But, it really happened" — this is something a student of mine once told me after I remarked that his idea for a film did not hold water dramatically. (Manchevski, 2023: 49)

„Ама, стварно се има случено“, ми рече еднаш еден мој студент кога му посочив дека неговата идеја за филм драматуршки не држи вода. (Манчевски, 2023: 58)

Фраземта 'hold water' во одречна форма соодветно е преведена на македонски каде што фраземата „држи вода“ има значење (за изјава, оправдување, теорија или начин на размислување) што изгледа дека е валиден или разумен; во кое може да се верува или да се прифати' (Мургоски, 2005-2025).

10. This communication on the part of the artist involves putting his or her inner world on the line, working with one's heart on one's sleeve. (Manchevski, 2023: 53)

За уметникот ова општење значи дека тој го ризикува својот внатрешен свет со тоа што искрено си кажува што му лежи на срце. (Манчевски, 2023: 58)

Фраземата 'work with one's heart on one's sleeve' е варијанта на фраземата 'wear your heart on your sleeve' преведена е соодветно со фраземата „му лежи на срце“ со значење 'сака или копнее по' (Мургоски, 2005-2025)

11. Truth is extremely important, and I fulfilled my obligation to it in Mothers by trying to get to the bottom of what happened in these complicated series of events, both in terms of facts and context. (Manchevski, 2023: 56)

Вистината е исклучително важна, и јас си ја исполнив мојата обврска кон неа во Мајки со тоа што се обидов да откријам до крај што се случило во оваа сложена низа настани, и во поглед на фактите и во поглед на контекстот. (Манчевски, 2023: 61)

Фраземата 'to the bottom of' е преведена соодветно со фраземата „до крај“ со значење 'до самиот завршеток (од); целосно' (Мургоски, 2005-2025).

12. Since this expectation on the part of the film-fund officials/festival selectors/ Western critics is not difficult to discern, many filmmakers from developing countries/the South/underrepresented regions (or as a Macedonian film-critic friend of mine calls us, "the charming cannibals") prick up their ears and come back with films that are "more Macedonian". (Manchevski, 2023: 71)

Со оглед на тоа дека не е тешко да се заклучи што очекуваат раководителите на филмските фондови/ фестивалските селектори/западните критичари, многу филмации од земјите во развој/југот/недоволно застапените региони (или како што не нарекува една моја пријателка, филмска критичарка, „шармантни канибали“) ќе ги начулат ушите и ќе се појават со филмови што се „помакедонски“. (Манчевски, 2023: 75)

Фраземата 'prick up your ears' соодветно е преведена со фразмата „начули уши“ со значење 'за човек) одненадеж почнува да посветува внимание' (Мургоски, 2005-2025).

13. Anyone who uttered the word “television” on a Hollywood movie set in the 40s was fired on the spot; (Manchevski, 2023: 16)

Сите што ќе го изговореле зборот „телевизија“ на холивудскиот филмски сет во 40-тите години биле отпуштани на лице место. (Манчевски, 2023: 17)

Фразата 'on the spot' соодветно е преведена со „на лице место“ со значење 'на самото место' (Мургоски, 2005-2025).

14. I think that I would be more open to other experiments where strong intuition or a well-thought-out framework would allow for a different schedule or a different kind of give-and-take between the writing and directing. (Manchevski, 2023: 46)

Мислам дека бил поотворен за други експерименти каде што силната интуиција или добро осмислената рамка би дозволиле поинаков распоред или поинакво на-ти-го-дај-ми-го меѓу пишувањето и режирањето. (Манчевски, 2023: 50)

Именката give-and-take со значење 'компромис, или добронамерна заемна размена' е преведена со фразеолошки израз кој содржи антоним „на ти -дај ми“ (Велковска, 2015: 32) со значење 'правење на размена на нешто'.

Следуваат ексцерпирани примери со фраземи кои се директно преведени на македонски јазик.

15. Today film studios make more money off TV or video than at the cinema box office. (Manhevski, 2023: 17)

Денеска филмските студија заработуваат повеќе од ТВ и видео отколку на киноблагајните. (Манчевски, 2023: 17)

Фраземата 'make money' е директно преведена на македонски со глаголот заработува.

16. Film is experienced alone — we usually don't talk much while watching a film, we don't chant, don't boo, nor hiss (unless in Cannes). (Manchevski, 2023: 17)

Филмот се доживува сам – обично не зборуваме многу додека гледаме филм, не скандираме, не викаме уа, ниту исвиркуваме (освен ако не сме во Кан). (Манчевски, 2023: 17)

Фраземата 'not say boo' со значење 'не вели ништо' е преведена на македонски со додавање на извикот за изразување негодување „уа“ и негираната форма на глаголот вика.

17. Still, if the artist wants to have a dialogue with society or with those who have declared themselves its spokespersons, s/he is compelled to take the art critics into account. (Manchevski, 2023: 20)

Сепак, ако уметникот сака да води дијалог со општеството или со оние што се прогласиле за портпароли на општеството, тогаш тој е принуден да ги земе предвид уметничките критичари. (Манчевски, 2023: 21)

Фраземата 'take something into account' е соодветно преведена на македонски јазик „земе предвид“, со значење 'има на ум' (ТРМЈ, 2005: 210) без употреба на фразема.

18. I don't think that directing narrative film is about the visuals or the fancy shots or even about good scenes that stick in the mind of a critic. (Manchevski, 2003: 27)

Не сметам дека кога се режира наративен филм најважни се сликите или наикитените кадри, дури ни добрите сцени што ќе ги запамети критичарот. (Манчевски, 2023: 29)

Фраземата 'stick in someone's mind/memory' е преведена директно со глаголот запамети.

19. Once we started shooting, I stuck to the script as to a gospel. (Manchevski, 2023: 33)

Кога еднаш почнавме со снимање, се држев за сценариото како за евангелие. (Манчевски, 2023: 36)

Фраземата 'stick to the script as a gospel' е буквално преведена на македонски „се држи за сценариото како за евангелие“ со исто значење на македонската фразема „се држи како слеп за стап“ со значење 'упорно, тврдоглаво држи некаков став, мислење и сл.; настојчиво се труди да постигне нешто' (ТРМЈ, 2011: 554).

20. In the editing room, though, I decided to eliminate that part of the scene, as it felt at odds with the quiet and intimate way the scene was building to a crescendo. (Manchevski, 2023: 41)

Ама, во монтажата не се вклопуваше во тивкиот и интимен начин на кој сцената растеше до крешендо. (Манчевски, 2023: 44)

Фраземата 'at odds' со значење 'во несогласување, во конфликт' е соодветно преведена на македонски јазик со глаголот во одречна форма не се вклопува, без употреба на фразема.

21. The writer let the director shoot before the entire script was finished, and the director allowed the writer to write a lion share of the script after the filming had already started. (Manchevski, 2023: 46)

Сценаристот му дозволи на режисерот да снима пред целото сценарио да

биде завршено, а режисерот му дозволи на сценаристот да напише огромен дел од сценариото откако снимањето веќе беше започнато. (Манчевски, 2023: 49)

Фраземата 'lion's share' со значење 'најголемиот дел' е преведена описно со ИГ „огромен дел“.

22. As every artist knows — or, at least, feels in his or her bones — it is essential to gain the viewer's trust if you expect the work to resonate with the recipient. (Manchevski, 2023: 53)

Секој уметник знае, или барем чувствува во коските, дека е многу важно да ја придобие довербата на гледачот ако очекува овој да го прифати делото. (Манчевски, 2023: 57)

Фраземата 'feel it in your bones' со значење 'силно да се верува во нешто без да се има објаснување' е буквално преведена на македонски јазик.

Следуваат ексцерпирани примери на реченици каде што е употребена стилската фигура метафора. Бојковска и група автори (2008: 352) тврдат дека „метафората е пренесување на значењето од еден збор на друг врз основа на сличноста меѓу поимите што означуваат со нив.“

23. The arts deal with the personal needs — and by extension with the social needs — of the society as reflected in the individual (as no man is an island). (Manchevski, 2023: 18)

Уметностите се занимаваат со лични потреби – а следствено на ова и со општествените потреби – на општеството одразени на поединецот (бидејќи никој не е остров). (Манчевски, 2023: 19)

Поговорката 'No man is an island' е директно преведена на македонски јазик „никој не е остров“ со значење дека никој вистински не е создаден за да живее сам и дека на секој човек му треба поврзаност со други луѓе за да се чувствува здраво.

24. The God is in the detail. The art is between the lines. It is not the “what”; it is the “how”. (Manchevski, 2023: 24)

Господ е во деталите. Уметноста се наоѓа меѓу редовите. Не е важно „што“, туку „како“. (Манчевски, 2023: 25)

Во овие три реченици, исто така, е употребена стилската фигура метафора и искажано е преносно значење.

25. ...or should I be pretty and faithful if I want my prince on the white horse? (Manchevski, 2023: 26)

Или дали треба да сум убава и верна ако сакам принц на бел коњ? (Манчевски, 2023: 28)

Фразата 'prince on the white horse' е буквално преведена на македонски јазик и претставува метафора за идеален спасител и совршен партнер, концепт кој се јавува во различни култури и контексти, со речиси исто значење.

26. At the beginning of the process there is the plot — the bread– and–butter

of the script, the humble, but strong skeleton upon which we will hang the flesh, nerves and handsome face of the screenplay (Manchevski, 2023: 31)

На почетокот од процесот го имаме заплетот – лепчето и сиренцето на сценариото, скромниот, ама цврст костур на кој ќе ги закачине местото, нервите и убавото лице на сценариото. (Манчевски, 2023: 33)

Изразот “bread and butter” во англискиот јазик е со значење ‘средства за живот, за егзистенција’, употребен со преносно значење и претставува метафора со која се означува основа на нешто. Во македонскиот јазик преводот „лепче и сиренце“ е, исто така, метафора за оброк со кој може да се преживее и кој може да биде основа за почеток на нешто.

27. What is it that the writer wanted to say, as my grade-school teacher would put it? (Manchevski, 2023: 31) .

Што сакал да каже писателот, како што би рекла мојата учителка? (Манчевски, 2023: 34)

Фразата во прашална форма ‘What is that the writer wanted to say’ е преведена соодветно на македонски јазик „Што сакал да каже писателот“ и претставува метафора за употребата на главната идеја или главната поента што е пренесена во еден текст, во едно дело. Се употребува со преносно значење со цел да се пренесе скриената порака или увидите за животот и средината што го опкружува човекот во еден контекст, односно што сакал писателот да му ја каже на читателот главната идеја во делото.

28. As I was developing the other two parts, I realized I had to start filming the doc while the iron was hot. (Manchevski, 2023: 43)

Додека ги развивав другите два дела, сфатив дека морам да почнам да го снимам документарниот дел додека железото е уште жешко. (Манчевски, 2023: 47)

Изреката ‘while the iron is’ е преведена соодветно „додека железото е уште жешко“ како дел од поговорката со метафорично значење „Железото се кове додека е жешко“, со значење ‘веднаш искористи ја приликата; заврши нешто додека условите се поволни за тоа’ (Мургоски, 2005-2025).

Следуваат ексцерпирани премиери каде што се среќава употребата на стилската фигура споредба. Бојковска и група автори (2008: 355) споредбата ја дефинираат како „точно истакнување на сличноста меѓу два различни поими.“ Споредбата претставува наједноставно средство за замена на значењето на еден збор со друг, при тоа објаснувајќи го дадениот поим со друг. Најчесто за таа цел се употребува зборот како:

29. Film is often like a roller-coaster for the mind, the gut and the heart: experience without the danger, experience without the consequences. (“... we consciously prime ourselves for illusion.”) (Manchevski, 2023: 14)

Филмот честопати е како тобоган за умот, стомакот и срцето: искуство без опасност, искуство без последици („...свесно се подготвуваме за илузија“).

(Манчевски, 2023: 14)

Во реченицата е направена споредба помеѓу термините филм и тобоган, односно влијанието на филмот на умот, стомакот и срцето, односно на гледачот како активен учесник во гледањето и консумирањето на филмот.

30. The artist needs the critics as much as the donkey needs the zoologists.
(Manchevski, 2023: 20)

На уметникот му требаат критичари колку што на магарето му требаат зоолозите. (Мургоски, 2023: 21)

Употребена е стилската фигура споредба, односно направена е паралела помеѓу поврзаноста на термините уметник и критичар со термините магаре и зоолог.

31. This kind of dialogue is something I learned to take like cold weather in the winter — I don't like it, but there is no way around it. (Unless you move to the tropics, but that's another story.) (Manchevski, 2023: 70)

Ваквиот разговор е нешто што научив да го прифаќам како студено време во зима – не ми се допаѓа, но не можам да го избегнам (освен ако не се преселам во тропска земја, ама тоа е сосема друга приказна). (Манчевски, 2023: 74)

Употребена е стилската фигура споредба помеѓу терминот 'dialogue', во превод „разговор“, и дел реченицата 'like cold weather in the winter' во превод „како студено време во зима“, односно поентата што се крие зад одреден дијалог/разговор што не е секогаш пријатен, но потребно е да биде прифатена, или работа што мора да биде завршена.

Следува пример со употреба на стилската фигура хипербола кога се употребува како експресивен израз за да го зголеми впечатокот. Со хиперболата се истакнува определен поим по пат на зголемување на неговото значење, како што е илустрирано во примерот:

32. Sometimes I elaborate and say (using hyperbole) that I am convinced Bergman could have made his films in Hong Kong or Kiarostami could have made his in Argentina – with some adjustments and variations. (Manchevski, 2023: 71)

Понекогаш објаснувам (и користејќи хипербола) велам дека сум убеден оти Бергман можел да ги сними своите филмови во Хонгконг или Кјаростами да ги сними неговите во Аргентина – со некои прилагодувања и варијации. (Манчевски, 2023: 75)

ЗАКЛУЧОК

Во направената анализа од ексцерпирани триесет и две реченици од делото Манчевски: Пет есеи, согледуваме дека во четиринаесет примери фраземите се преведени од англиски на македонски со соодветна фразема, кај осум примери фраземите се преведени директно, без употреба на фразеолошки израз, следуваат шест примери на употреба на метафора, три на употреба на споредба и еден пример каде што е употребена стилската фигура хипербола. Јазикот во есеите каде што главна тема е филмската уметност, од зародишот на идеите за пишување на сценариото, подготовката и целиот процес на снимањето на филмовите, проследено со одекот на влијанието на филмовите во јавноста, вклучувајќи ги гледачите, филмските критичари, филмските продуценти, филмските режисери, новинарите и пошироката јавност, е богат со експресивна лексика, фразеолошки изрази и стилски фигури. По направената лингвистичка анализа на фраземите и стилските фигури кои од англиски се преведени на македонски јазик заклучуваме дека есеите се солидно преведени на македонски јазик.

ЛИТЕРАТУРА

1. Арсова-Николиќ, Лидија. (1999). Преведување: теорија и практика. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
2. Бојковска, Стојка, Минова-Ѓуркова, Лилјана, Пандев, Димитар, Цветковски, Живко. (2008): Општа граматика на македонскиот јазик. Скопје: Просветно дело.
3. Велковска, Снежана. (2015). „Фразеолошките изрази и нивните модификации во насловите во дневните весници на македонски јазик“, Македонски јазик, година LXVI, 27-39. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ - Скопје.
4. Груевска-Маџоска, Симона. (2021). Лексикологија на македонскиот јазик. Скопје: МИ-АН.
5. Дикро Освалд, Тодоров Цветан. (1994). Енциклопедиски речник на науките за јазикот [кн.2]. Скопје: Детска радост.
6. Минова-Ѓуркова, Лилјана. (2003). Стилистика на современиот македонски јазик. Скопје: Магор.
7. Михајловски, Драги. (2019). Преведување книжевност. Скопје: Просветно дело.
8. Мургоски, Зозе. (2005-2015). Толковен речник на современиот македонски јазик <https://zoze.mk/tolkoven/>
9. Толковен речник на македонскиот јазик. Ред. Кирил Конески, I-VI Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“. 2003-2015.
10. ЛАТИНИЦА
11. Cambridge Online Dictionary <https://dictionary.cambridge.org/>
12. Merriam-Webster Online Dictionary <https://www.merriam-webster.com/>

ИЗВОРИ

1. Манчевски, Милчо. (2023). Манчевски: Пет есеи / Manchevski: Five Essays. Скопје: Филозофско друштво на Македонија